

استانداردهای نظارتی بازرسی در محل توسط مرجع ناظر

منظور از نظارت بر فعالیت شرکتهای بیمه و اتکایی، حمایت از بیمه شدگان می باشد. بازرسی در محل، از طرف نهاد ناظر یا نمایندگان وی از مهمترین مراحل نظارتی و روند کنترل به شمار می آید. این نظارت از یکسو، اطلاعات تکمیلی برای بررسی اطلاعات مالی و آماری شرکتهای بیمه و اتکایی را فراهم می کند و از دیگرسو، اطلاعات و نتایج تجزیه و تحلیل حسابها و سودها را مطالبه می کند.

نظارت در محل روشی مهم در شناسایی و محاسبه داده ها و اطلاعات شرکت بیمه در ارتباط با توانایی پرداخت بدهی آن شرکت در زمان حال و آینده می باشد.

البته مزایای نظارت در محل منحصر به موارد ذکر شده فوق نبوده و شامل موارد دیگری نیز می باشد. نظارت در محل، ناظران را قادر می سازد تا با اطلاعات بیشتری به شناسایی مشکلات غیرقابل دستیابی در زمان نظارت معمول، به ویژه در شرایط زیر پردازند:

الف. در شرایطی که شرکتهای بیمه مشکلات مالی، کسری در حسابها یا سوء مدیریت برخورد می کنند، نظارت در محل این امکان را فراهم می نماید تا از بروز مشکلات احتمالی مانند مخفی کاری یا انکار برخی موارد جلوگیری می کند؛

ب. امکان و فرصت برقراری ارتباط میان ناظران و مدیران مجموعه فراهم می شود. این امر به ارزیابی قابلیت و کفایت مدیران کمک می کند.

ج. ناظران می توانند با روند تصمیم گیری در سطح مدیریتی و نظارت داخلی شرکتهای آشنا شوند؛

د. این مدل نظارتی شرکتهای را از انجام اقدامات غیرقانونی و نامناسب باز می دارد؛

ه. ناظران، اثرات نظارت خاص را مشاهده کرده و اطلاعات مناسبی را برای تعیین معیارهای نظارتی جمع آوری می نمایند.

نظارت در محل در مواجهه با مشکلات شرکتهای بیمه است. به عنوان مثال، ناظران:

الف. از طریق مکالمه با مدیران شرکت، آنها را متقاعد می سازند تا با انجام اقداماتی مشکلات موجود در شرکت خود را برطرف سازند.

ب. می توانند از فرصت حضوری برای نظارت در محل، به جهت ارائه اطلاعات به مدیران شرکتهای بیمه، مخصوصاً در هنگام وجود قوانین و مصوبه های جدید بیمه ای به تفسیر آنها پردازند.

هدف از ارائه این استاندارد، آشنایی ناظران بیمه با استانداردهای نظارت در محل می باشد. این استاندارد به سه بخش اصلی تقسیم می شود:

الف. مقاصد بسیار مهم نظارت در محل؛

ب. تفسیر روند بازرسی در محل؛

ج. سازماندهی روند نظارت در محل.

۲. تعاریف

تعاریف زیر در استاندارد مربوطه مورد استفاده قرار گرفته اند:

هیئت مدیره: به معنای اعضای هیئت مدیره شرکت ثبت شده در قلمرو، یا در صورت ثبت شرکت و اخذ مجوز در قلمرویی دیگر، شرکت اصلی که مورد تایید نهاد ناظر است، می باشد.

گزارشهای مالی: به معنای گزارشهای حسابداری، تعیین سود مالی و گزارشهای قانونی شامل ترازنامه، صورت درآمد و سایر گزارشهای مربوط به حساب بیمه شدگان، سرمایه گذاران و ناظران بیمه می باشد.

شرکت بیمه: به معنای شرکتی قانونی و دارای مجوز می باشد که در صدور بیمه نامه فعالیت دارد.

ناظر بیمه ای یا اتکایی: به معنای ناظر بیمه ای در محدوده قلمرو کشور متبوع می باشد.

شرکت بیمه اتکایی: به معنای شرکتی قانونی است که تنها در زمینه اتکایی فعالیت دارد.

۳. مقاصد بسیار مهم نظارت در محل

یکی از مقاصد مهم بازرسی در محل، ارزیابی توانایی پرداخت بدهی های شرکت در زمان حال و آینده می باشد. به بیان دیگر، مقایسه تاریخچه ریسک با ظرفیت پذیرش ریسک شرکت و جلوگیری از مشکلات احتمالی که می توانند بر ظرفیت و انجام تعهدات شرکت در قبال مشتریان لطمه وارد سازند، از اهداف مهم بازرسی در محل می باشد.

با این وجود، بازرسی در محل نمی بایست صرفاً به جلوگیری از مشکلات خلاصه شود. نهادهای ناظر می بایست به دلایل بروز چنین مشکلاتی پی برده و راه حلهایی را برای رفع آنها شناسایی نمایند.

این اهداف را می توان به اهداف اولیه ای تقسیم بندی نمود:

الف. ارزیابی دارایی ها و مسئولیتها (شامل تعهدات ترازنامه) و بررسی کفایت تعرفه ها و توازن در اجرا؛

ب. ارزیابی اجرای فنی کسب و کار بیمه (به عنوان مثال روشهای اکچوئری، بیمه نامه های تجاری و بیمه نامه های اتکایی)؛

ج. ارزیابی ریسک مشتریان و تعیین احتمال وجود فعالیتهای نادرست و غیرقانونی به هزینه مشتریان یا منافع عمومی؛

د. ارزیابی سیستم کنترل و حسابداری و ایجاد حاکمیت شرکتی مناسب؛

ه. رفع مشکلات به وجود آمده از طرف شرکت یا گروهی وابسته به شرکت.

۴. روند بازرسی در محل

۴,۱ برنامه ریزی و آماده سازی

پس از تجزیه و تحلیل اطلاعات مالی و آماری شرکت، نهاد ناظر می بایست برنامه ای را بر اساس تجزیه و تحلیل سیستمی گزارشهای مآخوذه برای نظارت ماه آتی در محل آماده کند. این برنامه برای نظارت در محل و تاریخچه ریسک شرکت قابل استفاده می باشد. روند نظارت در محل هنگامی که شرکتها با مشکلات مالی یا اقتصادی روبرو می شوند، بیشتر قابل استفاده می باشد. با این وجود، تغییرات عمده در مدیریت یا برنامه کسب و کار شرکت دلیل کافی برای انجام نظارت در محل می باشد. برنامه بازرسی در محل می بایست تا زمان تعیین برنامه جدید بر قوت خود باقی بماند. بعلاوه، مدت زمان بازرسی غیر قابل پیش بینی است: بازرسی در محل می تواند از یک روز تا چند ماه به طول انجامد و این زمان تنها به نحوه کسب و کار، اندازه و از همه مهمتر نوع مشکل به وجود آمده در شرکت بستگی دارد. در این خصوص لازم است تا تحت بررسی اجمالی نسبت به شرکت انجام شود تا برنامه ای مناسب طرح ریزی گردد. و اینکه بر کار عملی تمرکز بیشتری برقرار شود. این بررسی می بایست با حضور مدیران ادامه یافته و نتایج آن در دستور جلسه کار عملی ذکر شود.

۴,۲ کار عملی

تا زمانیکه کنترل به طور پیوسته و منظم انجام می شود و برای تایید اجرای مجموعه ای از استانداردها بکار می رود (تجزیه و تحلیل ثبات حسابهای مالی، موقعیت شرکت در بازار)، بازرسی در محل برای موارد خاص و جلوگیری از بروز مشکلات احتمالی مفید می باشد. بنابراین، تعیین مدت و نقشه کلی بازرسی در محل به صورت پیشرفته، بسیار مشکل است. بعلاوه، بازرسی در محل می تواند به صورت کلی یا جزئی انجام پذیرد. در صورتیکه مرجع ناظر مایل به بازرسی در محل به صورت کامل باشد، می بایست حداقل موارد زیر را انجام دهد؛

با این وجود، در صورت بازرسی جزئی و در مورد موضوعی خاص، مرجع ناظر می بایست تنها موارد مربوط به موضوع را انجام دهد. بعلاوه، برخی از این فعالیتها را می توان در خارج از محل نیز اداره نمود.

الف. ارزیابی مدیریت و سیستم کنترل داخلی

- مطالعه صورتجلسات هیئت مدیره، گزارشهای حسابرسان و در صورت وجود گزارشهای اکچوئرهای و بازرسی پردازش الکترونیکی داده ها؛
- تجزیه و تحلیل ساختار مالکیتی شرکت و منابع مالی و سرمایه ای؛
- ارزیابی تناسب و شایستگی مدیریت، تاثیر آن و نیز توانایی مدیریت در اصلاح اشتباهات مدیریتی (مخصوصا پس از ایجاد تغییرات در ساختار هیئت مدیره)؛
- بررسی سیستم کنترل ریسک و روند کنترل داخلی به منظور ارزیابی ارتباط این گونه کنترلها با مقاصد مدیریت ریسک شرکت؛
- بررسی روند حسابداری به منظور اطلاع از صحت و تبعیت اطلاعات آماری و مالی شرکت از قوانین و مقررات که به صورت منظم برای مرجع ناظر ارسال می گردد.

ب. تجزیه و تحلیل فعالیت شرکت

- تجزیه و تحلیل نوع کسب و کار، مشتریان و منطقه جغرافیایی تحت کنترل شرکت؛
- بررسی برنامه کسب و کار و ملاقات با مدیریت شرکت به منظور دستیابی به اطلاعات مربوط به برنامه های آتی شرکت؛
- تجزیه و تحلیل قراردادها.

ج. ارزیابی مدیریت فنی کسب و کار بیمه

- ارزیابی سازمان و مدیریت های شرکت؛
- تجزیه و تحلیل بیمه نامه های تجاری: مخصوصا شرایط و کارمزد بیمه نامه های پرداختی به واسطه ها؛
- ارزیابی پوشش اتکایی و امنیت آن: مخصوصا پوشش بیمه ای می بایست با ابزار مالی شرکت و ریسکهای پوششی تناسب داشته باشد.

د. تجزیه و تحلیل نحوه ارتباط با شرکتهای خارجی

- تجزیه و تحلیل نمودار سازمانی، ساختارهای گروهی و ارتباطات درون گروهی؛
- تجزیه و تحلیل نحوه ارتباط با شعب خارجی و معاملات درون گروهی؛
- تجزیه و تحلیل قراردادها با تامین کنندگان خدمات خارجی؛

- شناسایی منبع مشکلات مالی از طرف گروه‌های وابسته به شرکت.

ه. ارزیابی قدرت مالی شرکت

- تجزیه و تحلیل پرداخت خسارات و محاسبه تبصره های فنی مطابق با مقررات جاری؛
- تجزیه و تحلیل کفایت تعرفه و توازن در انجام فعالیتها؛
- تجزیه و تحلیل سیاست سرمایه گذاری (شامل سیاست مشتقات) و دارایی های پوشش دهنده تبصره های فنی؛
- تایید داراییها و ارزیابی سرمایه گذاریهای شرکت؛
- تجزیه و تحلیل پرونده های دادخواهی و تعهدات ترازنامه؛
- تجزیه و تحلیل ترازنامه آتی و حسابهای سود و زیان شرکت در دو یا سه سال آتی بر اساس نتایج اخیر و برنامه مدیریت.

در صورتیکه مرجع ناظر مایل به انجام اقداماتی برای مقابله با تهدیدات علیه مشتریان باشد، موارد زیر در بازرسی در محل می توانند انجام گیرند:

- الف. بررسی اطلاعات ارائه شده به مشتریان و نیز بررسی کفایت و مناسب بودن آنها؛
- ب. بررسی زمان پرداختها، تعداد و ماهیت دادخواستها و نوع معاملات با بیمه گذاران؛
- ج. ارزیابی تبعیت شرکت از مقررات مربوط به مشتریان.

۴,۳ ارزیابی و گزارش دهی

مرجع ناظر می بایست در طول مدت بازرسی یا در انتهای آن، مشاهدات خود را با شرکت بیمه در میان گذاشته و توجه کافی به عکس العمل آنها داشته باشد.

مرجع ناظر می بایست از واکنش مناسب و صحیح شرکت نسبت به اصلاح و تقویت امور پس از اعلام اشکالات اطمینان حاصل کند.

۵. سازماندهی روند نظارت در محل

بازرسی در محل می بایست اصولی قانونی داشته تا حقوق نهاد ناظر در دستیابی به اطلاعات محفوظ بماند. قانونگذار بیمه می بایست به مراجع ناظر قدرت بسیاری را در زمینه انجام تحقیقات بیمه ای یا اتکایی و جمع آوری اطلاعات ارائه دهد.

بعلاوه، مرجع ناظر می بایست قدرت بازرسی در محل را برای شرکت‌های کارگزاری و شرکتهایی که از نظر مالی با شرکت بیمه در ارتباط هستند، در اختیار داشته باشند.

مرجع ناظر می بایست روند بازرسی در محل را به منظور افزایش تاثیر آن، سازماندهی نماید. بدین طریق، قادر خواهد بود فعالیتهای نظارتی خود را بین ناظران تقسیم کرده و نتایج بهتری را از بازرسی خود بدست آورد.

مرجع ناظر مسئول بازرسی در محل و کنترل پیوسته شرکت‌های بیمه می باشد. نوع نهاد ناظر ارتباط نزدیکی با کنترل و بازرسی در محل دارد. این نظارت در طولانی مدت بر عملکرد شرکت‌های بیمه بسیار موثر خواهد بود. این نهاد برای انجام مقاصد خود نیاز به ماموران در رشته‌های مختلف نظارتی دارد (به عنوان مثال حسابدار، افراد مطلع به پردازش داده‌ها و روشهای اکچوئری و مالی).

برخی نهادهای ناظر دارای متخصصانی می باشند که در انجام امور بازرسی در محل بسیار مفید هستند. این نهادها بسیار انعطاف پذیر بوده و می توانند با هرگونه مشکل در بازار بیمه مواجه شوند. با این وجود، نهادی موفق است که بین ماموران آن همواره تبادل اطلاعات وجود داشته باشد. نتایج بازرسی‌ها می بایست ثبت شده و در اختیار تمامی ماموران و گروههای نظارتی قرار گیرند.

در بازرسی در محل، نهاد ناظر می تواند به غیر از استفاده از ماموران خود از حسابرسان، اکچوئرها و افراد متخصص مدعو نیز استفاده نماید. با انجام این کار، مهارت‌ها و تجارب افراد در رابطه با امر نظارت انتقال خواهد یافت.

با این وجود، ناظران می بایست قبل از استفاده از حسابرسان و اکچوئرها مدعو موارد زیر را مورد نظر قرار دهند:

الف. آیا کنترل‌های مناسب و کافی برای انجام وظایف خود وجود دارند؛

ب. آیا استقلال آنها در برابر شرکت مناسب می باشد (مخصوصاً زمانی که از هیئت مدیره دستمزد می گیرند) و توجه کافی به حفظ منافع بیمه شدگان دارند یا خیر.

لازم است تا هیئت رسیدگی برای انجام اقدامات قانونی علیه حسابرسان و اکچوئرها مدعو در هنگام بروز موارد غیرقانونی، وجود داشته باشد.